

Колумна високог представника: Величање ратних злочинаца ставља вас на погрешну страну историје

Пише: Валентин Инцко, високи представник

У наредни уторак поднијећу мој редовни шестомјесечни извјештај Савјету безбједности Уједињених народа о ситуацији у Босни и Херцеговини и процјени стања провођења Дејтонског мировног споразума.

Од позитивних ствари, ја ћу извијестити о чињеници да је ова земља недавно направила велики и јако добродошао корак у правцу добијања статуса земље кандидата за ЕУ, који тренутно имају њени сусједи Србија и Црна Гора. Ја ћу такође навести и напредак који су органи БиХ остварили у области економских реформи, у оквиру реформске агенде ЕУ.

У исто вријеме, ја ћу морати извијестити и о реторици и активностима које нас удаљавају од интеграције у евроатлантске институције и вуку према изолацији. Најозбиљнији од ових корака предузетих у посљедњих шест мјесеци био је референдум који су, кршећи двије одлуке Уставног суда БиХ, власти у Бањалуци провеле.

Још важније, планирам да нагласим присутну контрадикцију која се јавља када, с једне стране, одређени политички лидери наводе како фаворизују интеграцију у Европу, а с друге стране,

погрешно представљају Дејтонски мировни споразум, наводе како се правила не односе на њих и настоје да отворе ране из прошлости.

На примјер, предсједник РС често наводи да Босна и Херцеговина треба да се врати „изворном Дејтону“. Нисам сигуран да увиђам разлику, јер Мировни споразум се никада није мијењао и он предвиђа могућност стварања нових институција, што је рађено унутар политичких процеса у којима је и СНСД учествовао.

Али, ево, рецимо да то за њега значи прецизан текст Мировног споразума. Према томе, „изворни Дејтон“ – текст споразума којим је, успут буди речено, створена Република Српска 1995. године, јер прије тога она није постојала – наводи у Анексу 4 да су одлуке Уставног суда „коначне и обавезујуће“, и да ентитети морају поштовати одлуке државе. Изворни Дејтон такође предвиђа ангажман странаца у Уставном суду.

Ово не може бити јасније. А ипак, предсједник Републике Српске и институције власти провеле су референдум 25. септембра упркос директном налогу суда, што је био корак без преседана који је одаслао једноставну поруку: правила се не примјењују када нам се не допадају.

Погледајмо још један извод из „изворног Дејтона“, Анекс 7, у којем се власти, укључујући и органе Републике Српске, „обавезују створити на својим територијама политичке, економске и социјалне услове погодне за добровољни повратак и складну реинтеграцију избјеглица и расељених лица, без давања предности некој одређеној групи“.

Ја ћу бити први који ће да призна да већина органа у свим дијеловима Босне и Херцеговине, уз неколико важних изузетака, треба да раде много боље како би се Срби, Хрвати и Бошњаци и сви други грађани осјећали добродошли и интегрисани у цијелој земљи.

Међутим, неколико посљедњих мјесеци, власти у Републици Српској су, према свему судећи, радиле на томе да директно

повриједе и испровоцирају управо оне који трпе посљедице ратног етничког чишћења. Овдје конкретно мислим на забрињавајући тренд величања осуђених ратних злочинаца.

Поред тога што је студентски дом на Палама именован по Радовану Караџићу, сада имамо сраман потез Народне скупштине Републике Српске и њеног предсједника Недељка Чубриловића којим се додјељују признања Биљани Плавшић (која је признала да је починила ратне злочине и која је осуђена на 11 година затвора), Момчилу Крајишнику (осуђеном на 27 година) и Радовану Караџићу (осуђеном првостепеном пресудом на 40 година затвора за геноцид). Ова признања су додијељена на свечаности обиљежавања „25. годишњице Народне скупштине РС“, што је још један примјер историјског ревизионизма на који бих желио указати. Република Српска је правно основана 1995. године Уставом Босне и Херцеговине како је наведено у Анексу 4 Општег оквирног споразума за мир. Када се све сабере, очито је да Народна скупштина РС није могла постојати прије оснивања Републике Српске.

Какав допринос су они дали осим, како ствари стоје, неких 80 година затворске казне за ратне злочине? Да ли је ово питање поноса за Народну скупштину Републике Српске? И какву поруку ово шаље жртвама њихових злочина? Сви они који имају икакве везе са величањем осуђених ратних злочинаца ставили су себе изван оквира цивилизацијских вриједности. Величање ратних злочинаца никада није било и никада неће бити на правој страни историје. А ревизија историје то не чини мање истинитим.